

Utlåtande Rotel IV (Dnr KS 2024/407)**Motion om att centralisera handläggningen av
ledsagning/ledsagarservice och biträde av
kontaktperson**

Motion av Gabriel Kroon och Emelie Wassermann (båda SD)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne**Sammanfattning av ärendet**

Gabriel Kroon (SD) och Emelie Wassermann (båda SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige där de framför att det finns indikationer på att behovet av ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson bedöms olika inom staden. Mot bakgrund av detta föreslår motionärerna att kommunfullmäktige ger berörda nämnder i uppdrag att upprätta en centraliserad funktion för handläggning av ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd och Skarpnäcks stadsdelsnämnd.

Funktionsrätt Stockholms stad har på eget initiativ inkommit med ett yttrande.

Stadsledningskontoret anser att likställigheten i handläggningen i staden ska prioriteras och det gäller samtliga insatser som beviljas till personer med funktionsnedsättning. Mycket arbete görs runtom i staden för att förbättra likställigheten.

Socialnämnden menar att det pågår ett arbete för att öka likställigheten i staden samt att en centralisering av handläggning av ledsagning skulle flytta över en av många insatser samt kräva en stör förändring av Stockholm stads organisation.

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig negativ till en centralisering av handläggningen av ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson. Förvaltningen tappar brukarfokus och möjligheten att vara nära stockholmarna i beslutsprocessen.

Järva stadsdelsnämnd är negativ till förslagen i motionen.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd anser att en central funktion för handläggning skulle kunna leda till en mer likställig handläggning. Det kan dock samtidigt medföra att andra skillnader eller svårigheter uppstår. En centralisering av handläggning kommer försvåra att få en helhetssyn av en enskilds situation då andra insatser för individen fortsatt handläggs och följs upp vid stadsdelsnämnderna.

Funktionsrätt Stockholms stad instämmer med om att staden behöver centralisera handläggningen – men inte begränsa.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Socialnämnden fick år 2023 i uppdrag att, tillsammans med stadsdelsnämnderna, samla och följa statistik över antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson i syfte att säkerställa likställighet. Av datainsamlingen framgår att andelen fattade bifallsbeslut varierar mellan stadsdelsnämnderna. De bakomliggande orsakerna till skillnaden i andelen bifallsbeslut mellan stadsdelsnämnderna står inte att finna i den här datainsamlingen.

Socialnämnden arbetar för att öka kvaliteten och likställigheten i stadens socialtjänst genom bland annat riktlinjearbete och utbildningsverksamhet. Till detta bedriver socialnämnden ett samordnande arbete genom framtagande av riktlinjer, tillämpningsanvisningar och informationsmaterial men även genom utbildningsverksamhet och nätverk.

Vidare har socialnämnden i budget för 2025 fått i uppdrag att utreda förutsättningar och ekonomiska konsekvenser av en modell med icke biståndsbedömd ledsagning. En sådan modell skulle kunna innebära en ökad likställighet, flexibilitet och tillgänglighet till ledsagning.

Ett arbete för att öka likställigheten pågår alltså redan. Motionärens förslag om att centralisera handläggning skulle kunna få andra negativa konsekvenser som tappat brukarfokus och att stadsdelarna kommer längre ifrån stockholmarna.

Bilaga

Motion om att centralisera handläggningen av ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson, dnr KS 2024/407-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 18 december 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Gabriel Kroon (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen.
2. Därutöver anför följande:

Gabriel Kroon (SD) och Emelie Wassermann (båda SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige där de framför att det finns indikationer på att behovet av ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson bedöms olika inom staden. Mot bakgrund av detta föreslår vi att kommunfullmäktige ger berörda nämnder i uppdrag att upprätta en centraliserad funktion för handläggning av ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson.

En centraliserad handläggning för ledsagarservice/ledsagning och biträde av kontaktperson är ett viktigt steg för att öka likvärdigheten. De stora skillnaderna i avslag avseende servicen mellan stadsdelsnämnderna är anmärkningsvärda och bör föranleda djupare granskning.

Ärendet

Gabriel Kroon (SD) och Emelie Wassermann (båda SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige. Motionärerna framför att det finns indikationer på att behovet av ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson bedöms olika inom staden och att statistik över antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson sammanställts och redovisats. Resultatet visar på stora skillnader mellan olika stadsdelsnämnder. Den stadsdelsnämnd som redovisar högst andel bifall avseende ledsagning/ledsagarservice bifaller 93 procent av ansökningarna jämfört med 44 procent för den stadsdelsnämnd som har lägst andel bifall.

Motionärerna lyfter vidare att alla medborgare i behov av stöd i form av ledsagning/ledsagarservice samt biträde av kontaktperson måste kunna lita på att de får en rättvis och likvärdig bedömning av sina stödbehov oaktat var i staden de bor. För att öka likställigheten föreslår motionärerna att staden upprättar en central funktion för handläggning av ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson.

Motionärerna föreslår följande:

- Kommunfullmäktige ger berörda nämnder i uppdrag att upprätta en centraliserad funktion för handläggning av ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd och Skarpnäcks stadsdelsnämnd.

Funktionsrätt Stockholms stad har på eget initiativ inkommit med ett yttrande.

Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret	5
Socialnämnden	6
Bromma stadsdelsnämnd	9
Järva stadsdelsnämnd	11
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	13
Funktionsrätt Stockholms stad	14
Reservationer m.m.	16

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 2 oktober 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Alla stockholmare ska utvecklas utifrån sina förutsättningar, känna sig trygga och ha en bra livskvalitet. Det som framförs i motionen har främst koppling till kommunfullmäktiges mål 1.3 *Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst.*

Socialnämnden fick år 2023 i uppdrag att, tillsammans med stadsdelsnämnderna, samla och följa statistik över antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson i syfte att säkerställa likställighet. Budgetuppdraget redovisades i mars 2024. Av redovisningen framgår att staden totalt har fått in 1 398 ansökningar under 2023, varav 963 avser ansökningar om ledsagning/ ledsagarservice med ett specificerat antal timmar och 435 avser kontaktperson. Den datainsamling som gjorts under år 2023 visar att staden totalt sett har en låg andel avslag inom insatserna ledsagning/ledsagarservice och kontaktperson, endast åtta procent. Ansökningar om kontaktperson mynnar i något högre utsträckning än ansökningar om ledsagning/ledsagarservice ut i ett avslagsbeslut. De ärenden som överklagats av den enskilde och som därefter avgjorts i högre instans faller i relativt hög utsträckning ut till stadens fördel vilket får ses som en bekräftelse på att stadens bedömningar ligger i linje med gällande rättspraxis. Av datainsamlingen framgår att andelen fattade bifallsbeslut varierar mellan stadsdelsnämnderna. De bakomliggande orsakerna till skillnaden i andelen bifallsbeslut mellan stadsdelsnämnderna står inte att finna i den här datainsamlingen. Varje inkommen ansökan ska dock prövas individuellt och behovsprövningen ska ta hänsyn till omständigheterna i det specifika fallet vilket kan påverka utfallet. Resultatet av insamlingen av antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson behandlas i chefsnätverken i syfte att säkerställa likställighet i staden. Resultatet kommer även utgöra ett underlag för det fortsatta arbetet med att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i staden när det gäller utredning, bedömning och tillgång till insatser. Arbetet med likställighet behöver ständigt hållas aktivt och det gäller samtliga insatser som ges till personer med funktionsnedsättning. Det bör enligt stadsledningskontoret även fortsatt göras genom utbildning, riktlinjer, anvisningar och fortsatta diskussioner i chefsnätverk.

Socialnämnden arbetar för att öka kvaliteten och likställigheten i stadens socialtjänst genom bland annat riktlinjearbete och utbildningsverksamhet. Socialnämnden bedriver ett samordnande arbete genom framtagande av riktlinjer, tillämpningsanvisningar och informationsmaterial men även genom utbildningsverksamhet och nätverk. Likställighetsprincipens krav på att alla kommuninvånare ska få en objektiv och rättvis behandling gäller oavsett om kommunfullmäktige har beslutat om ett decentraliserat beslutsfattande inom socialtjänsten till stadsdelsnämnderna. Likställighetsprincipen ska iakttas så att alla invånare behandlas lika, oavsett vilken stadsdelsnämnd de tillhör.

Stadsledningskontoret anser att likställigheten i handläggningen i staden ska prioriteras och det gäller samtliga insatser som beviljas till personer med funktionsnedsättning. Stadsledningskontoret anser vidare att ett införande av centraliserad handläggning av en eller flera insatser inom verksamhetsområdet skulle innebära en omfattande organisationsförändring i staden. Det skulle också innebära att många personer skulle behöva få sina ansökningar behandlade av två olika nämnder eftersom det är vanligt förekommande att personer med funktionsnedsättning har en kombination av flera olika insatser beviljade samtidigt.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att

kommunfullmäktige beslutar att *Motion om att centralisera handläggningen av ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson* av Gabriel Kroon (SD) och Emelie Wasserman (SD) besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2024 följande.

Socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på kommunstyrelsens remiss.

Reservation av Gabriel Kroon (SD), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 augusti 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Statistikinsamling 2023

År 2023 fick socialnämnden i uppdrag att, tillsammans med stadsdelsnämnderna, samla och följa statistik över antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson i syfte att säkerställa likställighet. Budgetuppdraget redovisades i ett tjänsteutlåtande till socialnämnden i mars 2024. Av tjänsteutlåtandet framgår att staden totalt har fått in 1 398 ansökningar under 2023, varav 963 avser ansökningar om ledsagning/ledsagarservice med ett specificerat antal timmar och 435 avser kontaktperson.

Den datainsamling som gjorts under år 2023 visar att Stockholms stad totalt sett har en låg andel avslag inom insatserna ledsagning/ledsagarservice och kontaktperson, endast åtta procent. Ansökningar om kontaktperson mynnar i något högre utsträckning än ansökningar om ledsagning/ledsagarservice ut i ett avslagsbeslut. De ärenden som överklagats av den enskilde och som därefter avgjorts i högre instans faller i relativt hög utsträckning ut till stadens fördel vilket får ses som en bekräftelse på att stadens bedömningar ligger i linje med gällande rättspraxis. Av datainsamlingen framgår att andelen fattade bifallsbeslut varierar mellan stadsdelsnämnderna. De bakomliggande orsakerna till skillnaden i andelen bifallsbeslut mellan stadsdelsnämnderna står inte att finna i den här datainsamlingen. Varje inkommen ansökan ska dock prövas individuellt och behovsprövningen ska ta hänsyn till omständigheterna i det specifika fallet vilket kan påverka utfallet. Av

tjänsteutlåtandet framgår att resultatet av insamlingen av antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson kommer behandlas i chefsnätverken i syfte att säkerställa likställighet i staden.

Handläggning i Stockholms stad

I Stockholms stad handläggs ansökningar om insatser enligt Socialtjänstlagen (SoL) och LSS i de elva stadsdelsnämnderna samt inom socialnämnden. Med socialnämnden avses i det här sammanhanget gruppen för bedömning och förmedling samt Enheten för hemlösa.

LSS har tio definierade insatser, av vilka regionen ansvarar för den första insatsen (rådgivning och annat personligt stöd) och kommunen för de nio övriga insatserna. När det gäller insatser enligt SoL inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning beviljas framförallt insatserna avlösning, boendestöd, bostad med särskild service, dagverksamhet, hemtjänst, kontaktperson, korttidsvistelse för barn och unga, korttidsboende för vuxna, ledsagning och trygghetslarm men även andra insatser enligt SoL kan förekomma. Inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning är det vanligt förekommande att bevilja en kombination av en eller flera insatser enligt LSS och/eller SoL.

Stockholms stads organisation

Av 2 kap. 3 § KomL framgår att kommuner och regioner ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Nämnderna ska enligt 6 kap. 6 § KomL inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.

Stockholms stad är organiserad i stadsdelsnämnder, facknämnder och kommunala bolag. Det är respektive stadsdelsnämnd som beslutar i frågor om kommunal service och omsorg, för de personer som bor i stadsdelsområdet, inom de områden som kommunfullmäktige har bestämt att de ska ta hand om. Socialnämnden i Stockholms stad ska genom sin samordnande och övergripande roll bidra till utvecklingen inom stadens socialtjänst och funktionshinderomsorg samt medverka till att invånarna får likvärdiga och lika tillgängliga insatser oavsett var i staden de bor. Under socialnämnden verkar socialförvaltningen, som ska arbeta för att öka kvaliteten och likställigheten i stadens socialtjänst genom bland annat riktlinjearbete och utbildningsverksamhet. Socialförvaltningen bedriver ett samordnande arbete genom framtagande av riktlinjer, tillämpningsanvisningar och informationsmaterial men även genom utbildningsverksamhet och nätverk.

Likställighetsprincipens krav på att alla kommunmedlemmar ska få en objektiv och rättvis behandling gäller oavsett om kommunfullmäktige har beslutat om ett decentraliserat beslutsfattande inom socialtjänsten till stadsdelsnämnderna. Likställighetsprincipen ska iakttas så att alla medlemmar behandlas lika, oavsett vilken stadsdelsnämnd de tillhör.

Sammanfattande bedömning

Statistikinsamling av antal ansökningar samt bifall och avslag inom ledsagning/ledsagarservice samt biträde av kontaktperson har gjorts för 2023. Det kan finnas flera olika anledningar till att det finns skillnader i andelen avslagsbeslut mellan stadsdelsnämnderna eftersom varje inkommen ansökan ska prövas individuellt och behovsprövningen ska ta hänsyn till omständigheterna i det specifika fallet. En individuell behovsprövning kan påverka utfallet. Beslut om ledsagning/ledsagarservice kan även skilja sig åt beroende på hur många timmar ansökan avser. Motionärerna hänvisar till att den stadsdelsnämnd som redovisar högst andel bifall avseende ledsagning/ledsagarservice bifaller 93 procent av ansökningarna jämfört med 44 procent för den stadsdelsnämnd som har lägst andel bifall. Förvaltningen vill med anledning av det tydliggöra att merparten av de 56 procent som inte fick bifall på sin ansökan fick den beviljad i någon omfattning, om än inte exakt med det antal timmar som de ansökt om.

Stockholms stads organisation, med ett decentraliserat beslutsfattande till elva stadsdelsnämnder, kan i högre grad innebära att olika bedömningar görs än i en mindre kommun. En centraliserad handläggning av en insats skulle kunna bidra till ökad likställighet i just den insatsen eftersom det skulle innebära att de ansökningar som inkommer till staden skulle behandlas av färre personer på en och samma förvaltning. Förvaltningen vill dock tydliggöra att frågan om likställighet i tillgång till insatser för personer med funktionsnedsättning inte enbart rör insatserna ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson utan samtliga insatser som beviljas till personer med funktionsnedsättning. Det är inte enbart beslut om ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson som riskerar bli olika beroende på vilken stadsdelsnämnd som beslutar i frågan.

Förvaltningen är enig med motionärerna om att likställigheten i handläggningen i Stockholms stad behöver prioriteras, det gäller dock samtliga insatser som beviljas till personer med funktionsnedsättning. Ett införande av centraliserad handläggning av en eller flera insatser inom verksamhetsområdet skulle dock innebära en omfattande organisationsförändring i staden. Det skulle också innebära att många personer skulle behöva få sina ansökningar behandlade av två olika förvaltningar eftersom det är vanligt förekommande att personer med funktionsnedsättning har en kombination av flera olika insatser beviljade samtidigt. Det resultat som presenterats från statistikinsamlingen under 2023 kan inte anses utgöra tillräckligt underlag för att genomföra en sådan förändring som motionärerna föreslår. Resultatet kan dock utgöra ett underlag för det fortsatta arbetet med att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i staden när det gäller utredning, bedömning och tillgång till insatser. Arbetet med likställighet behöver ständigt hållas aktivt, det gäller samtliga insatser som ges till personer med funktionsnedsättning. Det bör enligt förvaltningen även fortsatt göras genom utbildning, riktlinjer, anvisningar och fortsatta diskussioner i chefsnätverk.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 augusti 2024 följande.

Nämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 augusti 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Rådet för funktionshinderfrågor framför att det är en relevant frågeställning att beviljandet av antalet timmar skiljer sig betydligt mellan stadsdelarna och det viktigaste är att detta förbättras. Rådet framför att det i den översyn som gjorts dock saknas viss relevanta analyser om hur antalet varierar beroende på befolkningsantal och att antalet ansökningar också skiljer sig mycket mellan stadsdelarna.

Om en centralisering genomförs kan man även överväga om det även ska göras för fler insatser för att förhindra ett fragmenterat ansvar mellan olika handläggare. Det är dock även viktigt med en lokal förankring för att förhindra att handläggare fattar beslut centralt utan att ha träffat enskilda. Rådet tror en förbättrad central samordning kan behövas, även kring andra insatser enligt LSS och SoL, och att utvecklingen fortsatt behöver följas över tid för att få en samsyn i staden.

Rådet framför vidare en kritik över att ledsagarservice minskat över tid. Ordförande framför kritik över att personer med synnedsättning och blindhet generellt inte längre ingår i personkretsen enligt LSS och att omfattningen på ledsagning därav ofta inte upplevs räcka för målgruppen. Det uppfattas dock positivt att staden ger ledsagarservice enligt SoL utan avgift.

Förvaltningen ställer sig negativ till en centralisering av handläggningen av ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson. Förvaltningen tappar brukarfokus och möjligheten att vara nära stockholmarna i beslutsprocessen. Att brukare ska behöva ha kontakt med flera olika handläggare och förvaltningar för olika insatser bedöms inte gå i linje med att vara en lättillgänglig och resurseffektiv socialtjänst. Det blir inte sammanhållet kring uppföljningen av den enskildes insatser och behov.

I ärende ”Samla och följ statistik över antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson i syfte att säkerställa likställighet” Dnr SOF 2024/128 har socialförvaltningen samlat in uppgifter inom funktionshinderomsorgen gällande antal ansökningar och beslut som fattats gällande ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson. Ärendet inkluderar inte beslut om ledsagning och kontaktperson som fattats inom socialpsykiatri, äldreomsorgen eller barn och unga. Förvaltningen instämmer med rådet för

funktionshinderfrågor kring att analysen av resultatet behöver utvecklas för att få ett resultat som visar på faktiska olikheter kopplat till bedömningar och exkluderar andra faktorer som påverkar att resultatet kan skilja sig. Att det skiljer sig i procent på hur mycket stadsdelar beviljar/avslår kan till exempel påverkas av hur mycket det enskilde ansöker om. Det kan även handla om vilka arbetssätt varje förvaltning har när personer kommer i kontakt med förvaltningen första gången – om man får information och vägledning kring sin ansökan innan man gör den eller om man ber den enskilde söka direkt innan kontakt och vägledning. Vid varje bedömning om rätt till insats behöver det göras en individuell bedömning där förvaltningen ser till den enskildes stödbehov, om behoven tillgodoses på annat sätt samt om den enskilde uppfyller rekvisiten för insatsen. Statistiken kring andel bifall och avslag kan inte visa på om staden arbetar likställt eller ej.

Förvaltningen anser, i likhet med rådet för funktionshinderfrågor, att arbetet med att minska olikheter i bedömningar är det viktiga. I socialförvaltningens tjänsteutlåtande gällande statistik över antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson i syfte att säkerställa likställighet (Dnr SOF 2024/128) framkommer att en av socialförvaltningens viktigaste uppgifter är att verka för att öka kvaliteten och likställigheten i stadens socialtjänst. Som ett led i detta arbete erbjuder socialförvaltningen bland annat utbildningar för nya biståndshandläggare inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning och regelbundna nätverksträffar för stadens chefer. Syftet med nätverken är att säkerställa rättssäkerhet och likställighet i staden. Resultatet av insamlingen av antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson kommer under våren att behandlas i chefsnätverken i syfte att säkerställa likställighet i staden.

Mer kvalitativa granskningar av bedömningar ger mer underlag för att identifiera eventuella olikheter kring bedömning av rätten till insatserna. Socialförvaltningens funktionshindersinspektörer genomförde en granskning för vuxna gällande ledsagning under 2022 där några stadsdelar granskades. 2024 ska funktionshindersinspektörerna genomföra en till granskning som nu avser ledsagning för personer upp till 21 år där Bromma stadsdelsnämnd är en av de som ska granskas. Dessa former av granskningar anser förvaltningen ger mer kvalitativa resultat som kan omsättas i verksamheterna och belyser likheter och olikheter i bedömningar i stadens förvaltningar.

Det finns flera arbetssätt inom staden för att öka likställigheten gällande bedömning av olika insatser inom funktionshinderomsorgen. Juridiska avdelningen håller regelbundet i föreläsningar kring rättspraxis för chefer och handläggare där domar presenteras och diskuteras för likställighet. Det finns ett tillämpningsnätverk för chefer som socialförvaltningen samordnar med syfte att förvaltningarna ska göra likställda bedömningar. Dessa sker ca tre gånger per termin.

Personer som beviljas ledsagning/ledsagarservice ges möjlighet att nyttja beviljad omfattning fritt över tre-månaders perioder för att öka friheten för brukare gällande när beviljas omfattning nyttjas under en längre period.

Förvaltningen bedömer det inte finns indikationer på att det skiljer sig stort mellan förvaltningars bedömning avseende rätten till biträde av kontaktperson enligt LSS då det finns en mycket tydlig rättspraxis gällande rätten till denna insats. En större utmaning gällande biträde av kontaktperson är att insatsens verkställande är beroende av att engagerade medborgare hör av sig och bli kontaktpersoner. Fler får beslut än de som kan verkställas. Ett mer samordnat arbete inom staden för att få fler medborgare att vilja bli kontaktpersoner bedöms mer relevant för att de som har behov av insatsen ska få den skyndsamt verkställd. Ofta är det äldre personer som anmäler intresse för att vara kontaktperson men det är ofta yngre som beviljas kontaktperson och som ofta vill ha en jämn gammal kontaktperson. Förvaltningen vidtar olika åtgärder för att försöka rekrytera fler kontaktpersoner för stadsdelens brukare. Detta sker genom olika kommunikationsinsatser genom broschyrer, affischer och att delta vid "sommar i Bromma" för att möta medborgare och informera om kontaktpersonsuppdraget. Varje förvaltning ansvarar för att finna kontaktpersoner. Det finns ett nätverk för stadens kontaktpersonssekreterare. Där diskuteras hur man jobbar med rekrytering och delar information med varandra. En del kontaktpersoner har uppdrag från flera förvaltningar. Det är av vikt att kontaktsekreterare finns inom förvaltningen då det ger förutsättning för god samverkan med handläggarna och en sammanhållen uppföljning av insatsen. Det skulle dock vara till fördel med ett än mer tätare samarbete mellan stadens kontaktsekreterare och med en tydligare samordning och styrning för gruppen. Idag finns det ingen som är ansvarig för samordning av nätverket. Det kan bli mer resurseffektivt att samordna arbetet mer exempelvis vad gäller kommunikationsinsatser för att nå ut till medborgare samt att matcha de i staden som väntar på att få insatsen verkställd med de som anmält intresse för att vara kontaktperson.

Med anledning av att utbudet av medborgare som är intresserad av ett kontaktpersonsuppdrag är det av vikt att de med konkreta behov av insatsen beviljas den, så de som har mindre behov av insatsen inte tar upp en plats från de med mer konkreta behov av insatsen. De med konkreta behov kan då riskera att inte få insatsen verkställs med anledning av att det inte finns någon kontaktperson tillgänglig.

Förvaltningen ställer sig sammantaget negativ till motionärernas förslag om upprätta en centraliserad funktion för handläggning av ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson.

Järva stadsdelsnämnd

Järva stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 september 2024 följande.

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Järva stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 maj 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Nämnden ser risker med att centralisera stadens handläggning av ledsagning/ledsagarservice och kontaktperson. Med en centralisering skulle förståelsen för lokala förhållanden och förutsättningar försvinna. Den enskilde riskerar att inte få den hjälp den behöver då behov kan skilja sig åt utifrån lokala förutsättningar. Inte sällan behöver den enskilde stöd med ansökningsförfarandet av insatsen och tillhandahållandet av sådant stöd ska kunna ges på ett enkelt och lättillgängligt sätt och i enlighet med närhetsprincipen. En centralisering av handläggning kan skapa hinder och utanförskap samt bidra till social isolering.

Tillgängligheten för den enskilde skulle begränsas om den enskilde måste resa till en annan plats i Stockholm för att ansöka om insatser. Resor kan vara tidskrävande, kostsamma och svåra för personer i målgruppen för ledsagning, ledsagarservice och kontaktperson som alla är personer med funktionsnedsättning eller äldre. Ett flertal skulle ha behov av ledsagning för resan. Att frångå närhetsprincipen kan avskräcka personer från att ansöka om insatserna. Många i målgruppen gör sina resor med färdtjänst och resorna för ansökan skulle därmed även innebära ökade samhällskostnader.

Att centralisera handläggningen skulle vidare innebära att det görs ett avbrott i arbetet för Stockholms stads mål om en "Stad som är tillgänglig för alla" och motverkar stadens program för en "Äldrevänlig stad". Stadens mål är att göra tjänster och resurser så tillgängliga som möjligt för alla invånare. Genom att centralisera handläggning riskerar man att skapa hinder för människor särskilt i stadens ytterområden, gällande att få tillgång till nödvändig hjälp och stöd.

Att särskilja handläggning för en insats skulle leda till att den enskilde måste ansöka om insatser hos två olika förvaltningar, ledsagning hos en central förvaltning och eventuella andra insatser hos sin stadsdelsförvaltning. För den enskilde skulle det innebära flera kontakter med olika handläggare. För staden skulle två ansvariga förvaltningar göra handlägningsförfarandet resurskrävande och tidsineffektivt.

Förvaltningen ser andra åtgärder som kan bidra till ökad likställdhet mellan stadsdelarna. En sådan åtgärd kan vara att se över riktlinjerna och fastställa kriterier för bedömning av insatserna. Staden bör fortsätta erbjuda återkommande utbildningar för att främja en likvärdig biståndsbedömning i stadsdelarna.

Det är viktigt att involvera invånarna i frågan genom att samla in deras erfarenheter och synpunkter vilket kan ske exempelvis genom kontakt med funktionshinderråd och pensionärsråd. En sådan kunskapsinhämtning kan bidra till en mer inkluderande och representativ bedömning av behoven i olika delar av staden.

Förvaltningen ser även ett behov att invänta den nya socialtjänstlagen då det ännu inte går att veta hur denna kommer att påverka socialtjänstens arbete. Förvaltningen föreslår därför att staden avvaktar med större organisatoriska förändringar tills beslut om kommande lagstiftning har fattats.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 september 2024 följande.

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Reservation av Sergej Salnikov (SD), se Reservationer m.m.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 augusti 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Handläggning för ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson handläggs i nuläget av vardera stadsdelsnämnd. Handläggningen utgår ifrån riktlinjer som är upprättade centralt inom staden. Utöver dessa riktlinjer utgår handläggningen och bedömningar från vägledande domar.

Stockholms stads riktlinjer för ledsagning och ledsagarservice innehåller inte några begränsningar varken vad gäller hur många timmar som kan beviljas eller för vilken typ av aktivitet som ledsagningen kan användas till. Riktlinjerna innehåller inte heller några geografiska eller åldersmässiga begränsningar. Det är förvaltningens uppfattning att detta faktum främst underlättar rättssäkerheten i att varje ansökan provas individuellt och att hänsyn tas till omständigheterna i det specifika fallet.

Stockholms stad har inte gjort den typ av datainsamling inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning som redovisats i det här ärendet förut och det är därför inte möjligt att göra någon jämförelse över tid för varken ledsagning/ledsagarservice eller kontaktperson. Datainsamlingen och analysen av dess resultat kan användas som en stadsövergripande internkontroll där respektive nämnd får ett bredare underlag att jämföra sitt eget resultat med. Det här bör enligt förvaltningens uppfattning komma att leda till att åtgärder baseras på en bredare kunskapsgrund. Förbättrad uthämtning av data och statistik är en prioriterad fråga i staden som även förväntas utvecklas i takt med socialtjänstens omställning till kommande ny lagstiftning.

Insamlad data innehåller en mängd kunskaper men är som sagt en förstagångskontroll. Det visar att andelen bifallna ansökningar för 7 av 11 stadsdelsnämnder ligger i spannet mellan 63-75 procent. Medianen är 74 procent och i Skarpnäck är resultatet för denna fråga 75 procent. I vilken utsträckning en ansökan beviljas varierar mellan de olika funktionsnedsättningarna. Högst andel bifall har personer med neurologiska funktionsnedsättningar fått medan personer med synskada är en grupp som i lägst utsträckning får bifall på sin ansökan. Samtidigt är det den senare gruppen som beviljas högst antal ledsagartimmar. Personer med demens är de som beviljas ledsagning/ledsagarservice i lägst omfattning, sex timmar per månad.

Personer med intellektuell funktionsnedsättning är den grupp som i högst utsträckning får det antal timmar som de har ansökt om.

Att andel bifall och avslag skiljer sig åt ser förvaltningen kan bero på dels att invånarnas behov ser olika ut utifrån demografi, att andra insatser finns och erbjuds men även att den enskildes egen motivation till att söka stöd från socialtjänsten skiljer sig åt mellan stadsdelarna.

Om åtgärden skulle utgöras av att inrätta en central funktion för handläggning av ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson så skulle det kunna leda till en mer likställig handläggning för dessa insatser. Det kan dock samtidigt medföra att andra skillnader eller svårigheter uppstår. En centralisering av handläggning kommer försvåra att få en helhetssyn av en enskilds situation då andra insatser för individen fortsatt handläggs och följs upp vid stadsdelsnämnderna. Majoriteten av de enskilda har flertalet insatser via socialtjänsten, där ledsagning/ledsagarservice eller kontaktperson är en utav flera insatser. I bedömning av insatser görs en helhetsbedömning av alla insatser runt den enskilde, inte varje insats för sig.

Barnets bästa

Aktuella insatser i remissen kan beviljas till personer under 18 år, varför en bedömning om barnets bästa ska beaktas i bedömningen om bifall eller avslag.

Förvaltningen ser att det finns behov av att det finns centrala riktlinjer och kunskapsunderlag för stadsdelarna att utgå ifrån i sin handläggning. Möjligheterna för socialtjänsten att ha en samlad bild av barnet och familjens situation är avgörande för att barnet ska få korrekt och lämpligt stöd. Förvaltningens uppfattning är att även det skulle försvåras om delar av insatserna handläggs centralt.

Jämställdhetsanalys

Stadens invånare har rätt till jämlik och jämställd myndighetsutövning och tillgång till insatser oavsett i vilken av stadsdelarna de bor. Utifrån att det finns tillgång till centrala riktlinjer och prejudicerande domar för ledsagning/ledsagarservice och kontaktperson bedöms nuvarande organisatoriska placering av handläggning inte bidra till att osakliga skillnader mellan män/pojkar och kvinnor/flickor uppstår.

Förvaltningen föreslår att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på skrivelsen.

Funktionsrätt Stockholms stad

Funktionsrätt Stockholms stads yttrande daterat den 4 oktober 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Centralisering

Motionens intention är en tanke som funnits i Stockholms funktionshinderrörelse i flera år. I Stockholms stad "upphör" man nämligen att ha en funktionsnedsättning när man fyller 65 år – då överförs man till äldreförvaltningen och räknas alltså bara som

äldre. Därför har rörelsen fört fram idén om att särskilja en avdelning på socialförvaltningen som endast handlägger ärenden för personer med funktionsnedsättning och alltså inte endast ledsagning och ledsagarservice samt biträde av kontaktperson. Man har även drivit att överprövningen av beslut kring insatser bör centraliseras.

Statistik

Det har med åren blivit svårare att få sina rättigheter tillgodosedda i vissa stadsdelar och efter mycket om och men gavs det för år 2023 ett budgetuppdrag att samla statistik över antalet inkomna ansökningar om ledsagning och kontaktperson samt vilket beslut (bifall, avslag eller delavslag) de mynnat ut i. Nu har socialförvaltningen meddelat att orsaken till skillnaderna inte finns att finna i det insamlade materialet.

Funktionsrätt Stockholms stad ser detta som en given anledning till att ta ett nytt grepp och hörsamma rörelsens krav på bättring. För att beslut ska kunna tas på rätt grunder och av personer som är insatta i rättigheter och behov för personer med funktionsnedsättning behöver staden se över hur styrningen av dessa beslut fungerar.

Slutord

Funktionshinderrörelsen har sedan länge påtalat behovet av statistik och kartläggningar för att kunna påvisa likställighet. För att detta ska bli gångbart krävs en systematik som idag saknas. Förvaltningarna har inte resurser och det visar sig att det man vill undersöka inte ens visar sig i det insamlade materialet.

Det vi dock kan utläsa från den insamlade statistiken är att det råder oskäligen och oförklarliga skillnader i handläggningen hos stadsdelsförvaltningarna. Vi håller med om att staden behöver centralisera handläggningen – men inte begränsat!

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Reservation av Gabriel Kroon (SD)

1. att socialnämnden godkänner Sverigedemokraternas förslag till beslut som svar på remissen, samt
2. att därutöver anföra följande:

Kommunstyrelsen har remitterat en motion från Emelie Wassermann (SD) och Gabriel Kroon (SD) om att centralisera handläggningen av ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson. För att öka likställigheten föreslår de att staden upprättar en central funktion för handläggning av ovan nämnda insatser. Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige ger berörda nämnder i uppdrag att upprätta en centraliserad funktion för handläggning.

En centraliserad handläggning för ledsagarservice/ledsagning och biträde av kontaktperson är ett viktigt steg för att öka likvärdigheten. De stora skillnaderna i avslag avseende servicen mellan stadsdelsnämnderna är anmärkningsvärd och bör föranleda djupare granskning.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation av Sergej Salnikov (SD)

Skarpnäcks stadsdelsnämnd föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att bifalla Sverigedemokraternas motion i sin helhet.